

A szemtanú

Részlet az *Igazak* című, készülő regényből

Hétfő reggel, gondolta Igaz Gerő, miközben a nyakkendőjét kötötte. Levert volt, mint ópiumszívás után mindig, a szíve mintha megkeseredett volna, s ezt a keserűséget a nyelve hegyén is érezte. Hallotta, ahogy Kisné a konyhában tesz-vesz, biztosan szívesen főz egy kávé neki. Belebújt a zakójába, a kabátját a karjára vetette, a kalapját sem feledte, kiment a főbérőjéhez.

– Jó reggelt – mosolygott az özvegyre.

– Korán kelt megint, Gerő – jegyezte meg az asszony.

– Egy komoly ügyben nyomozok, nincs időm lustálkodni – magyarázta a detektív. – De egy kávé szívesen meginnék.

Kisné szó nélkül odatette főni a feketét.

– Ha tud még szerezni... – pillantott az albérője felé félénken.

– Megpróbálok.

– Az nagyszerű lesz!

A nyomozó hümmögött valamit, félszegen ácsorgott a konyhaajtóban, Kisné mozdulatlanul a sparhelt mellett. A helyiségben pára gomolygott. Ha valaki bekukkantott volna az ablakon, olyan érzése támadt volna, mintha egy homályos fotográfiát nézne.

– Azt beszélük, jönnek a franciák – törte meg a csöndet az asszony.

– Ez nem pletyka, valóban jönnek – Igaz Gerő leült az egyik hokedlire. – Egy hónapja egyeztek meg rólunk Belgrádban. Egy nappal azelőtt, hogy a szerbek bevonultak Újszegedre.

– Még mindig jobb, ha a franciák, mintha a szerbek szállnának meg, nem?

– Újszegeden sok baj van velük, ahogy hallom – Igaz Gerő előkotort egy cigarettát, kérdően nézett az özvegyre.

– Gyűjtson rá nyugodtan – mondta Kisné.

Ezt a kis játékot mindig eljátszották. A nyomozó a tekintetével kért engedélyt, s az asszony minden alkalommal ugyanazzal a mondattal adta meg.

- Erőszakosak és rabolnak - fújta ki a füstöt a detektív. - Ami megtetszik nekik, azt rekvirálják. Csakhogy már nincs háború, a rekvirálás tulajdonképpen közönséges rablás ilyenkor.

- És a franciáknak miért jó, hogy ide jönnek a nyakunkra?

- Talán semmi másért, csak mert megtehetik... Van, aki úgy véli, az élelmezés miatt. Budapesten éheznek, és ott az antant delegációja. Innen fogják etetni őket.

- Azt is tőlünk veszik majd el.

- Ők azonban talán fizetnek is érte. A szerbek vagy az oláhok biztosan nem tennék.

- Meglátjuk - helyezte Igaz Gerő elé a csésze kávéját Kisné. Ő maga állva kortyolgatta a forró italt.

A nyomozó elszívott két szál Memphist, míg megitta a kávéját. Amikor végzett, útnak indult. Először a városházára sietett, hogy leadja a bicskát és a kést, vegyék le róluk az ujjnyomokat.

- Nézzenek utána - kérte a kollégákat -, hogy van-e a kartotékokban ujjnyom Kovács Pétertől. Bolsevik, tehát akár lehet is. Ha nincs, nálunk van, a fogdában, ott levehetik.

Miután végzett, a Rákóczi térre baktatott. Az irodában senkit sem talált. Fölhívta a napilapokat, mindegyiknek leadott egy hirdetést:

A rendőrkapitányság szemtanúkat keres!

Jelentkezzen, aki december 13-án este, 10 óra után a Rókusi pályaudvar környékén bármiféle rendellenes cselekedetet látott, főleg, ha erőszakoskodásnak volt szemtanúja.

Félóra sem telt belé, megérkezett az egyik fogalmazó a városházáról, egy papírlapot nyújtott át Igaz Gerőnek.

- Benne volt a nyilvántartásban, többször lefoglák már tüntetéseken, egyszer sztrájk miatt - mondta. - Az ő nyomait találtuk a késeken, senki másét.

Akkor ezzel nem jutottunk előrébb, állapította meg magában a nyomozó. Töprengett, vajon merre indulhatna el. Tisztában volt azzal, hogy Bagdy úr meg fogja próbálni még aznap lezárni az ügyet. Maga sem tudta, miért, de biztosra vette, hogy nem Kovács az elkövető.

- Nyomozó úr - nyitott be egy közrendőr. - Az a vörös szeretne beszélni magával.

Igaz Gerő fölpattant, ösztönösen lekapta a fogasról a kabátját és a kalapját, és már rohant is a fogdára. Kovács Péter a cellája közepén állva várta.

- Amikor csüörtökön beszélgettünk Takácsnál - vágott a közepébe rögtön -, a szomszéd asztalnál szerbek ültek. Hárman. Katonák...

- Az nem lehetséges - vágott a szavába a nyomozó. - Még újszegedi polgárokat is csak engedéllyel engednek át az ideiglenes határázaron, szerb katonákat pedig egyáltalán nem.

- Nem viseltek egyenruhát.

- Akkor honnan tudja, hogy katonák voltak?
- Beszélek egy kicsit szerbül, azok pedig óvatlanul viselkedtek, túl hangosan beszéltek.

- És miről beszéltek?

- Keveset értettem, de az egyiket tizedesnek szólították. Azaz szerbül káplárnak, a másikat meg porucsnicsének, ami hadnagyot jelent.

Igaz Gerő eltűnődött.

- Nem látom be, hogyan kapcsolódhat ez a mi ügyünkhöz - bökte ki egy idő után.

- Azt én sem, uram, de akár kapcsolódhat is.

- És az még inkább elképzelhető, hogy semmi köze hozzá. Vagy félreértett valamit.

- Én biztosan nem öltem meg Gyulát - húzta ki magát Kovács Péter. - De nyilván rám fogják kenni...

- Ha rajtam múlik, nem - rázta a fejét a detektív. - Csak akkor, ha maga tette.

A fogdából nem tért vissza az irodába, belebújt a kabátjába, fejébe nyomta a kalapját, és a Mars térre indult. A Valéria téren, majd a régi Laudon, akkor már jó ideje Mikszáth Kálmán utcán keresztül a körútra jutott, amelynek túloldalán, a Mars tér déli részén terpeszkedett a laktanya.

Ezúttal Schneider hadnagy az irodájában fogadta. A magas, deresedő hajú tiszt kezét fogott a látogatójával.

- Elolvastam az ön aktáját is, nyomozó, ha nem haragszik - mutatott egy székre Schneider hadnagy. - Derekasán küzdött.

- Igyekeztem helyt állni, hadnagy úr - szerénykedett Igaz Gerő. Leült, de a kabátját magán tartotta, csak a kalapját helyezte az ölébe.

- Úgy vélem, ez sikerült is - a tiszt lapozgatott az asztalán heverő papírokban. - Dóczi és Kósa is jó katonák voltak, mindketten szereztek érdemeket, ha nem is elévülhetetleneket. Azonban semmi különösre nem bukkantam.

- Sejtettem, hogy így lesz - mondta a nyomozó. - A katonai aktákat egészen más szempontok szerint állítják össze, mint a rendőrségi nyomozati anyagokat.

- Ez, azt hiszem, így természetes.

- Igen, hadnagy úr, egyetértek. Hanem van itt valami más is.

- Mégpedig?

- Egy forrásom azt állítja, szerb katonákkal találkozott egy szegedi kocsmában. Civilben voltak, de a beszédjük elárulta őket.

- Élnek szerbek Szegeden, ha nem is nagy számban - jegyezte meg a hadnagy.

- Ezek a rendfokozatuk szerint szólították egymást. Tizedes, hadnagy...

Schneider hadnagy megdörzsölte az állát.

- A hídon szigorú őrséget tartunk fenn, ott nem jöhetnek át. A vasúti hidat is gondosan figyeljük, úgy vélem, azon sem mászhat át senki. Mindazonáltal, és ezt most úgy mondom magának, mint bajtárs a bajtársnak, mindazonáltal füleltünk már le halászokat, akik embereket hoztak át a Tiszán Újszegedről

Szegedre. Biztosan nem akadályoztuk meg minden próbálkozást. És akár szerb katonák is megfizethettek egy halászt. A folyó nincs befagyva, és bár ilyenkor módfelett veszélyes, a halászok úgy ismerik, akár a tenyerüket, jó pénzért vállalhatnak kockázatot...

- De miért jönnének át szerb katonák a városba?

Schneider hadnagy fölvonta a szemöldökét.

- Fürkészni, fölmérni.

- Kémkedni?

- Akár kémkedni is. Még semmi nem dőlt el. A franciák jönnek, talán két hét múlva bevonulnak, de hogy meddig maradnak, azt senki sem tudja. A szerbek szívesen rátennék a kezüket Szegedre. Nem elég nekik Újszeged.

- És ha csak azért jöttek, hogy kirúgjanak a hámból? - vetette föl Igaz Gerő.

- Azt biztonságban megtehetik odaát, itt viszont veszélyben vannak - csóválta a fejét a hadnagy.

- Ez igaz. Azt azonban nem hiszem, hogy Nagy Gyula halálához közük lehet. Ha kémkedni jöttek, biztosan nem ölték meg egy ártalmatlan embert.

- Ha ártalmatlan volt, biztosan nem - bólogatott Schneider hadnagy. - Kérdés, az volt-e valóban.

- Talán úgy gondolja, nem tekinthetjük ártalmatlannak?

- Nem tudok arról, hogy Nagy Gyula zászlós különleges megbízatást vagy rendkívüli feladatot látott volna el. Megsebesült, szolgálatra alkalmatlanná vált, leszerelt.

- Valamiért mégis fölvetette, hogy...

- Láttam én már karón varjút, nyomozó!

- Értem. Nagyon köszönöm, hogy megosztotta velem mindezt, hadnagy úr.

- Mint bajtárs a bajtárssal, nyomozó.

- Csakis! - Igaz Gerő fölállt, önkéntelenül összeütötte a bokáját, vigyázzba vágta magát, aztán észbe kapott, a kalapját a fejébe csapta, és elköszönt. - Isten áldja, hadnagy úr!

- Viszont látásra, nyomozó!

Semmim sincs, gondolta magában a detektív, Bagdy úr annál biztosabb a dolgában. Ezen rágódott, míg visszaért az irodába. Bagdy úr akkor érkezett, amikor Igaz Gerő aznap másodszor lépett be az épületbe.

- Ha nem haragszik, Gerő, jelenttem Borbola bűnügyi kapitány úrnak - fogadta az idősebb nyomozó a fiatalabb társát.

- Természetesen jól tette, Bagdy úr - sietett a válasszal Igaz Gerő, majd elhadarta az ujjnyom-vizsgálat eredményét, és megemlítette, hogy talán szerb katonák is jelen voltak a Takács-féle kocsmában csütörtökön este.

- Rác katonák? - értetlenkedett Bagdy úr.

- Civilben - pontosított Igaz Gerő. - Schneider hadnagy nem tartja kizártnak, hogy halászok hozták át őket Újszegedről.

- Badarság! - fakadt ki Bagdy úr. - Ez nem egy detektívregény, Gerő! Én már több gyilkossággal találkoztam. Mind egyszerű volt. Vagy részegség, esetleg

féltékenység, netán bosszú okozta az emberhalált, tapasztalataim szerint. Más okkal sohasem találkoztam. Elhiheti nekem, hogy ezúttal sem lesz másként. A vörös berúgott, összeszólalkozott Naggyal, aki nem volt hajlandó elfogadni a sületlenségeit, ezért elvágta a torkát.

– Igen, Bagdy úr, de...

– Borbola kapitány úr is úgy véli, ez lehet a történetünk – zárta le a vitát Bagdy úr.

– Rendben, értem – adta meg magát Igaz Gerő. – Azt azonban engedje meg nekem, kérem, hogy utánajárjak a szerbeknek. Ha kémkedni osontak be a városba, tudnunk kell róla!

– Nem bánom, Gerő, de szigorúan csak ennek járjon utána! – adta meg az engedélyt nagylelkűen Bagdy úr. – Nagy Gyula meggyilkolásának ügyét lezárom még ma. Kértem egy gépíró kisasszonyt a városházáról, tizenegyre itt is lesz, megírjuk a jelentést, délután háromra a bűnügyi kapitány úr íróasztalán lesz.

– Jó munkát, Bagdy úr – hadarta Igaz Gerő, és már rohant is, mielőtt a másik meggondolja magát.

– Négy nap alatt negyedszer megyek ebbe a rohadt kocsmába – morogta Igaz Gerő, miközben a Kossuth Lajos sugárúton botorkált a Petresi utca felé. Amikor elindult, esni kezdett a hó. A friss, vékony hótakaró alatt alattomosan csúszott az utcaő, ezért jóval tovább tartott, míg kiért a Takács-féle italméréshez, mint korábban. Útközben egyre több embert látott, akik hamuval szórták föl a járdát, s még egy villamos is megelőzte – napok óta az első szerelvény, amellyel találkozott. Ha majd több villamos is elhúz mellette oda is, vissza is, miközben végigsétál a Kossuth Lajos sugárúton a Tisza Lajos körüttől a Rókusi pályaudvarig, akkor megint igazi béke lesz, gondolta.

Amikor meglátta belépni a nyomozót, Takács Lajos arcára kiült a düh, és nem tudta leplezni.

– Sose száll már le rólam? – kérdezte mogorván.

Igaz Gerő intett, hogy ezúttal tölthet egy szilvóriumot. Csak miután megitta, szólalt meg, rögtön a lényegre tért.

– Múlt csütörtökön nem vett észre idegeneket a kocsmájában?

– Idegeneket? Nem tudom, mire gondol. Nem ismerek mindenkit, aki hozzám jár.

– Nem magyarokat.

Takács elgondolkozott.

– Volt itt három fickó, akik sutyorogtak zárásig. Az, amelyik rendelt, kicsit furcsán beszélt, de mást nem tudok.

– Akcentussal?

– Fogalmam sincs, miről beszél.

– Úgy hangzott, mintha nem az anyanyelve volna a magyar?

- Nem esküszöm meg rá, de talán igen, talán azért tűnt furcsának.
- Még valamit tud mondani?
- Semmit.
- Biztosan?

- Nézze, nyomozó úr, inkább elmondanék mindent, amit tudok, ha tudnék bármi lényegeset is, csak hagyna már békén! Nem jó az üzletnek, hogy minden nap megjelenik, elhiheti.

- Ha nincs takargatnivalója itt senkinek, miért lenne gond, hogy egy rendőr a maga pálinkáját issza?

- Nem szeretik erre a rendőröket, már meg ne sértődjön, nyomozó úr.
- Nem szeretik azokat semerre se! - kurjantotta valaki a vendégek közül.
- Értem - nyugtázta Igaz Gerő. - Szóval lehetek itt, esetleg, szerbek, nemde?

Csütörtök este.

- Lehettek, felőlem - vonogatta a vállát a kocsmáros. - Ha rendesen fizet, az iszik itt, aki akar, mindegy nekem, rác, oláh, magyar vagy tót. Felőlem akár még négus is lehet, csak állja a cechet!

Nem gondolta volna senki akkor a kocsmában, hogy alig pár hét múlva bizony nem egy, de meglehetősen sok fekete bőrű francia gyarmati katona máskülk majd Szeged utcáin, és bizony akad majd olyan is köztük, aki a Takács-kocsmába tér be egy stampedlire.

- Rendben, Takács úr - mondta a detektív. Hátat fordított a pultnak, és a kocsmánéphez intézte a szavait. - Járt itt maguk közül valaki csütörtökön este?

Senki nem felelt.

- Ha igen, észrevett-e idegeneket? Szerbeket.

- Nekem volt szerb szomszédom, járt is a Takács úrhoz sűrűn, de az nem volt idegen, viszont odaveszett a muszkáknál - szólalt meg egy szakállas, borzas üstökű férfi.

- Nem ilyenekre gondolok - legyintett Igaz Gerő, mire többen fölrohögtek.

- Én-n-n-uto-o-oljára a ny-ny-nyáron ta-ta-találkoztam szerbekkel a Gedónál - kiabált egy másik, láthatóan a korai óra ellenére tökrészeg vendég. - De-de-de azok nők v-v-voltak. Ekkora csö-cső-csöcsökkel! - és mutatta, mekkorákkal.

- A Gedó-kert, az ám a hely! - sóhajtott egy öregember a sarokban. - Tánc, muzsika, szép hölgyek, napsütés... A Gedó-kert, az már valami!

Igaz Gerő családottan vette tudomásul, hogy ezen a helyen, ezekkel az emberekkel semmit sem ér el, egyszerűen semmibe veszik. Kifizette a szilvapálinkáját, megbökte a kalapját, morgott valamit, és távozott. Keserű szájjal ballagott vissza a Rákóczi térre. Útközben egyik cigarettát szívta a másik után.

Csaknem dél volt, mire visszaért az irodába. Bagdy úr nagyban diktált egy szigorú tekintetű gépiró kisasszonynak, de amikor meglátta a kollégáját, félbeszakította a mondandóját, és foghegyről odavetette:

- A folyosón ül egy ember, magával akar beszélni sürgős ügyben, és nekem amúgy sincs időm ilyesmivel foglalkozni, hát arra kértem, várja meg. Hallgassa meg!

Igaz Gerő el sem tudta képzelni, mit akarhatnak tőle, mégis izgatott lett, a folyosóra sietett, ahol egy munkásruhás férfi üldögélt és bagót rágott. Mikor a nyomozó hozzá lépett, kiköpte a bagót a padlón álló köpőcsészébe, fölcihelődött, bemutatkozott.

– Stíber Aurél vagyok.

A nyomozó is megmondta a nevét, megmutatta a jelvényét, és az egyik üres helyiségbe kísérte a férfit, ahol Horváth úr szokott dolgozni, ám Horváth úr aznap nem jött be. Hellyel kínálta Stíbert, ő maga az asztal lapjára ült, és kérdően nézett a jövevényre.

– A téglagyárban dolgozom, ahol az édesapja, Igaz Gáspár. Fél keze van, emiatt a raktárba tették.

– Így igaz.

– Én is a raktárban vagyok, pakolom a téglát... – Stíber végigmérté Igaz Gerőt. – Nem is gondoltam, hogy ilyen úri gyerek a Gazsi fia! Már megbocsásson...

– Semmi gond, nem haragszom. Miért jött el hozzám?

– Az apja mesélte, hogy a Rókusi pályaudvarnál elkövetett gyilkosság ügyében nyomoz. Olvastam az újságban az esetről. Nem sokat tudnak, ugye?

Igaz Gerő egészen fölviillanyozódott.

– Nem, nem sokat, így igaz. Maga talán tud valamit?

– Csütörtök éjjel lekéstem a vonatot, amivel hazajárok – közölte Stíber Aurél.

– Hová haza?

– Most éppen Vásárhelyre. De laktam én már sokfelé.

– Értem. Tehát lekésté a vonatot.

– Szóval – szívta meg az orrát Stíber –, csütörtök éjjel fél tizenegykor a Vámház oldalában álltam.

– Mit keresett ott?

– Ha meg nem sértem, nyomozó úr, pisáltam. A Lippai vendéglőben mulattam az időt, talán kicsit föl is öntöttem a garatra. A Szatymazi utcába igyekeztem, de ha nem muszáj, nem mondanám meg, kihez.

– Tehát nőhöz – szúrta közbe Igaz Gerő.

– Férfiak vagyunk, nyomozó úr – tárta szét a karját Stíber Aurél.

– Nem érdekel, kihez igyekezett. Mit látott?

– Láttam, hogy egy ember mankóval botladozik a sugárúton.

– Merre tartott?

– Mintha a Búvár-tótól jött volna, a város felé igyekezett.

– És?

– Amikor befejeztem, én is arra indultam, le is előztem az atyafit, aztán amikor bekanyarodtam a Petresi utcán, hallottam, hogy kiabál. Visszanéztem, és láttam, hogy egy kövér fickóval keveredett szóváltásba.

– Nem ment oda?

– Nem – ismerte be Stíber. – Fáztam is, fáradt is voltam.

– Jöjjön velem! – pattant föl Igaz Gerő, és szinte húzta maga után Stíber Aurélt.

A fogdához vezette. Kovács Péter a priccsen feküdt, hanyatt, a mennyezetet bámulta. A nyomozó ráparancsolt, hogy álljon föl.

- Lehetett ez az ember, akit látott? - kérdezte a téglagyári munkást.

- Nem - rázta a fejét határozottan Stíber. - Sokkal kövérebb volt.

- Ne feledje, hogy akkor nyilván nagykabátot viselt!

- Akkor sem! - erősködött Stíber. - Abból az alakból két, de talán három ilyen legény is kitelne.

Igaz Gerő intett Kovácsnak, hogy visszafekhet, Stíbert pedig húzta maga után. Szinte berontott az irodába, ám ott csak a gépíró kisasszonyt találta.

- Bagdy úr? - kérdezte.

- Az imént ment el Borbola kapitány úrhoz a jelentéssel.

Igaz Gerő odavetette Stíbernek, hogy várjon.

- De igazolást ad majd, hogy itt jártam, ugye? - kiáltott az elviharzó nyomozó után a téglagyári munkás. - Kirúgnak, ha nem...

- Adok hát! - nyugtatta a detektív, s már rohant is, kabát és kalap nélkül, ki az utcára, hogy utolérje Bagdy urat.

A Mérey utca és a Tisza Lajos körút sarkán utol is érte. Nagy nehezen megmagyarázta neki, miért kereste föl a rendőrséget Stíber Aurél, és mit látott azon az éjjelen. Bagdy úr elvörösödött, amikor megértette, mi történt.

- Az Isten verje meg magát, Gerő - fakadt ki. - Olyan szépen megírtam már...!

- Ezt nem söpörhetjük a szőnyeg alá, Bagdy úr, ezt a tanút!

Az idősebbik nyomozó kihúzta magát.

- Én nem söprök a szőnyeg alá semmit, Gerő!

- Akkor visszamehetnénk? Megfagyok.

Bagdy úr tekintetén látszott, hogy egy csepp sem sajnálná, ha így történne, ennek ellenére, bár kelletlenül, de visszafordult.

Kedves Barátunk!

**Kérjük támogassa folyóiratunk megjelenését
személyi jövedelemadója 1 százalékával!**

**Nemzeti Kultúráért és Irodalomért Alapítvány
18223086-2-42**